

07.09.2020

ÜLKEMİZDEKİ HAVA KİRLİLİĞİ İLE İLGİLİ AÇIKLAMA **Soluduğumuz Kirli Hava Sağlığımız İçin Tehdit Oluşturmaktadır**

Temiz hava hakkı, en temel insan haklarından biridir. Hava kalitesi son yıllarda giderek kötüleşmekte ve halkımız kirli hava solumaya mecbur bırakılmaktadır. Düşük hava kalitesi; birçok solunum ve kalp-damar hastalığı, kanser, stres ve depresyon gibi sağlık sorunlarına yol açmakta, erken ölümleri tetiklemektedir. Birleşmiş Milletler, hava kirliliğini en önemli çevresel sağlık riski olarak tanımlamakta ve dünyada her 9 ölümden birinin hava kirliliğinden kaynaklandığını belirtmektedir.¹

12 Ağustos'ta Temiz Hava Platformu'nun yayınladığı hava kirliliği ve sağlık etkileri raporu, ne yazık ki, ülkemizde çok vahim bir hava kirliliği tablosu ile karşı karşıya olduğumuzu açıkça göstermektedir. Rapora göre, 2017-2019 yıllarında hava kirliliğine bağlı olarak toplam 128.668 ölüm gerçekleşmiş, ölümler en çok İstanbul'da yaşanmıştır.² Eldeki verilere göre, en az 75 milyon vatandaşımız kirli hava solumakta, ³ bu durum 2017'den beri her yıl trafik kazalarından 6 kat fazla ölüme sebep olmaktadır. ⁴ Hava kirliliğinin en yoğun görüldüğü illerimiz ise İstanbul, Ankara, Bursa, Adana, Afyon, Düzce, Iğdır, Şırnak, Muş, Manisa, Kahramanmaraş, Karabük, Çanakkale, Denizli, Zonguldak, Edirne ve Şanlıurfa'dır.⁵

Yaşadığımız bu zorlu COVID-19 pandemi dönemi bize hava kirliliğinin COVID-19'un etkisini de daha ölümcül kıldığını göstermiştir. Geçtiğimiz aylarda Zonguldak iline 30 büyükşehir ile beraber kısıtlama getirilmesinin nedeni de buranın bir "kömür şehri" olarak yıllardır maruz kaldığı yüksek hava kirliliğidir.

¹ <https://www.unenvironment.org/explore-topics/air>

² Temiz Hava Hakkı Platformu Kara Rapor 2020: Hava Kirliliği ve Sağlık Etkileri;
https://www.temizhavahakki.com/wp-content/uploads/2020/08/Kara_Rapor_2020.pdf

³ TMMOB Çevre Mühendisleri Odası Hava Kirliliği Raporu 2019;
http://www.cmo.org.tr/resimler/ekler/06f1c064f0f44cb_ek.pdf?tipi=68&туру=X&sube=0

⁴ Temiz Hava Hakkı Platformu Kara Rapor 2020: Hava Kirliliği ve Sağlık Etkileri;
https://www.temizhavahakki.com/wp-content/uploads/2020/08/Kara_Rapor_2020.pdf

⁵ Temiz Hava Hakkı Platformu Kara Rapor 2020: Hava Kirliliği ve Sağlık Etkileri;
https://www.temizhavahakki.com/wp-content/uploads/2020/08/Kara_Rapor_2020.pdf; TMMOB Çevre Mühendisleri Odası Hava Kirliliği Raporu 2019;
http://www.cmo.org.tr/resimler/ekler/06f1c064f0f44cb_ek.pdf?tipi=68&туру=X&sube=0

Özellikle COVID-19 pandemisi ile mücadelemiz sürerken, halkımızın bağışıklığını zayıflatmakta olan hava kirliliğini önlemek ve gerekli adımları atmak öncelikli bir politika olmalıdır. Hava kalitesini düzelterek binlerce vatandaşımızın hayatını kurtarabilir, sağlığını koruyabiliriz.

DEVA Partisi olarak her zaman vatandaşlarımızın sağlığının önceliklenmesinin gerekliliğine inanarak, Çevre ve Şehircilik ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlıklarını daha da geç olmadan bu önemli konuda göreve çağırıyoruz.

Hava kirliliği sorununu çözmek için ivedilikle 3 konuda adım atılmalıdır.

1. Kapsayıcı, Güvenilir ve Sürekli Ölçümler: Hava kalitesi tahlili için gereken önemli kirleticilerin tümü ülkemizin her ilinde ölçülmemektedir.

- Hava kalitesinin fotoğrafını tam çekebilmek adına, tüm öne çıkan kirleticilerin⁶ her ilimizde güvenilir şekilde ve yeterli sayıda ölçümünün yapılması sağlanmalıdır.
- En tehlikeli kirleticilerden olan ve bir saç telinin 30'da 1'i büyüklüğündeki PM2,5 doğrudan akciğerden geçip kana karışabilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) resmi olarak kanserojen ilan ettiği⁷ bu kirletici adına ülkemizde yasal bir sınır bulunmamaktadır ve 2019 yılında 60 ilimizde yeterli ölçümü yapılmamıştır.⁸ Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği, DSÖ'nün kılavuz değerleri doğrultusunda güncellenmelidir. PM2,5'e dair bir sınır değeri belirlenmesi şarttır.
- ÇED Raporları projelerin toplum sağlığı üzerindeki etkilerini ölçmede yetersiz kalmaktadır. Havayı kirletme riski olan projeler için Sağlık Etki Değerlendirmesi (SED) Raporu da hazırlanmalıdır.

2. Denetim: Mevzuat denetlendikçe anlam kazanır. Hava kalitesinde belirlenen yasal sınırların tarafsız ve sıkı denetimi sağlanmalıdır.

⁶ **Öne Çıkan Kirleticiler:** Partikül Madde 10 (PM10); Partikül Madde 2,5 (PM2,5); Kükürtdioksit (SO₂); Azotdioksit (NO₂); Azotoksitler (NO_x); Karbonmonoksit (CO); Ozon (O₃)

⁷ Dünya Sağlık Örgütü <https://www.euro.who.int/en/health-topics/environment-and-health/urban-health/news/news/2013/10/outdoor-air-pollution-a-leading-environmental-cause-of-cancer-deaths>

⁸ TMMOB Çevre Mühendisleri Odası Hava Kirliliği Raporu 2019;
http://www.cmo.org.tr/resimler/ekler/06f1c064f0f44cb_ek.pdf?tipi=68&turu=X&sube=0

- 3. Yeşil ve Sağlıklı Bir Türkiye için Doğru Çevre ve Enerji Politikası:** Koronavirüs salgını sonrası toparlanma döneminde daha güçlü ve dirençli bir Türkiye inşa etmek adına çevre ve enerji politikamızda da gerekli adımlar şimdiden atılmalıdır. Hava kirliliği ile mücadelede ormanlarımız önemli yer tutmaktadır. Orman alanlarımızı korumak ve genişletmek öncelikli bir politika olmalıdır. Türkiye, fosil yakıtlara dayalı enerji politikasından yenilenebilir enerjiye geçiş planı hazırlamalıdır. Hâlihazırda, Türkiye'nin, plan ve inşa aşamasındaki kömür santralleri sıralamasında Çin ve Hindistan'dan sonra dünya üçüncüsü olması kabul edilebilir bir durum değildir.⁹ Hava kirliliğini ortadan kaldırmanın tek yolu temiz enerjiye dayalı yeşil ekonomiye geçmektir. Ülkemiz bunu gerçekleştirecek doğal kaynaklara ve vatandaşlarımız bunu destekleyecek farkındalığa sahiptir.

⁹ End Coal "Yükseliş ve Çöküş 2020: KÜRESEL KÖMÜRLÜ TERMİK SANTRAL TAKİBİ"; https://endcoal.org/wp-content/uploads/2020/03/BoomAndBust_2020_Turkish.pdf